

Maakuntahallitus 29.1.2024
Maakuntajohtaja Kari Häkämies

§ 3 Ajankohtaiset asiat

Rantaradan jatkaminen Pohjanlahden rannikolle – maakuntien liittojen yhteinen tarveselvitys valmisteilla

Pohjanmaan liitto on esittänyt rannikon maakuntien liittojen (Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi) yhteisen valmistellun pohjalta, että liitot aloittavat yhteisen tarveselvityksen laatimisen rantaradasta välillä Helsinki-Turku-Pori-Vaasa-Kokkola-Oulu-Tornio.

Ajatuksena on, että rantarata

- yhdistäisi rannikon maakuntakeskukset, muut kaupungit ja satamat toisiinsa, sekä osin myös lentoasemat.
- toimisi vaihtoehtona nykyisille maantietyhteyksille ja mahdollistaisi päästöttömän liikkumisen. Länsirannikolle on rantautumassa ennätysmäärä miljardiluokan investointeja.
- lisäisi työvoiman saatavuutta ja liikkuvuutta alueiden välillä sekä tarjoaisi logistisen vaihtoehdon pääradalle, joka nykyisin kärsii radan kapasiteettivajeesta.
- palvelisi niin pitkämatkaista henkilöliikennettä, kuin myös työssäkäyntialueiden lyhyemmän matkan taajamajunaliikennettä (työpendelöintiä), sekä tavaraliikennettä.
- lisäisi pääkaupunkiseudun ja koko Suomen resilienssiä häiriö- ja poikkeustilanteissa eli se toimisi samalla kiinteänä osana huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden runkoverkkoa.

Uuden ratalinjauksen myötä Suomeen voisi muodostua todellinen raideverkosto (nykyisten puumaisen rakenteen ja sisämaasta rannikolle saapuvien pistoraiteiden sijaan). Vaihtoehtoisesti uusi raidelinjaus voitaisiin rakentaa eurooppalaiseen raidelevyyteen ja liittää tätä kautta Suomi kiinteäksi osaksi Eurooppaa. Käytännössä liittyminen eurooppalaiseen raidelevyyteen voisi tapahtua kolmesta eri kohdasta: Helsinki-Tallinna tunnelin kautta Rail Balticaan, Merenkurkun kautta Uumajaan ja pohjoisessa Tornion ja Haaparantaan Ruotsiin ja Norjaan.

Nykyinen rantarata kulkee Helsingistä Turkuun. Radalle on laadittu mittavia parantamissuunnitelmia. Espoo–Lohja–Salooikoradan valmistumisen jälkeen nykyinen rantarata vapautuu taajama- ja tavarajunaliikenteelle. Turusta raideyhteys jatkuu edelleen Uuteenkaupunkiin. **Ns. URPO-radalle (Uusikaupunki-Rauma-Pori) on Varsinais-Suomen maakunta-kaavassa jo ohjeellinen rautatie -merkintä ja Satakuntaliiton maakunta-kaavassa yhteystarvemerkinä.** Satakuntaliitto pohtii käynnissä olevan maakunta-kaavaprosessin yhteydessä raideliikenteen yhteystarvemerkinän ulottamista Porista aina Pohjanmaan maakuntarajalle asti. Pohjanmaan maakunta-kaavassa 2050 tullaan osoittamaan uusi raideliikenteen yhteystarvemerkinä koko maakunnan halki etelästä pohjoiseen. Pohjoisemmassa (Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin alueella) maakunta-kaavoissa ei ole osoitettu varauksia radalle, mutta siellä raidelinjaus voisi joko liittyä tai myötäillä nykyistä päärataa, tai kulkea osin uudessa maastokäytävässä rannikkoa pitkin.

Kunnilta on tullut laajasti kannatusta rantaradan jatketta kohtaan. Valtion viranomaiset (LVM, Väylävirasto, Traficom) pyytetään keskeisinä sidosryhminä mukaan heti selvityksen alusta asti.

Tarveselvityksen tarkoitus on kartoittaa, onko rantaradan jatkeelle tarvetta, mitkä ovat radan tuomat hyödyt, potentiaalit sekä vaikutukset ihmisten ja tavaroiden liikkumisen näkökulmasta, sekä mikä on yhteyden merkitys elinkeinoelämälle, investoinneille, kaupunkien kasvulle, myös koko Suomen näkökulmasta.

Alustavan konsulttiarvion mukaan tarvekartoituksen kustannuksiksi on arvioitu n. 100 000 €. Selvityksen laatimisesta ja kustannusten jakamisesta sovitaan erikseen.

Lisätietoja: suunnittelujohtaja Heikki Saarento (etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi)

Yritysten liikevaihdon kehitys vaihtelee paljon eri aloilla

Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys oli pienessä laskussa vuoden 2023 loppupuolella. Kaikkien yritysten liikevaihto jäi vuoden kolmannella neljänneksellä 1,7 % edellisen vuoden vastaavan ajan tasosta. Liikevaihdon kehitystrendin kääntyi hienoiseen laskuun jo vuoden 2023 alussa.

Eri alojen kehitys poikkeaa toisistaan kuitenkin huomattavasti. Siinä missä ICT-ala kasvoi yli 20 % vuosivauhtia, laski logistiikka-alan liikevaihto lähes kymmenen prosenttia. Lääkekehitys ja terveysteknologia -alan liikevaihdon liki 20 % pudotus on tilastoharha, joka johtuu heinäkuussa 2022 alalle kirjautuneesta poikkeuksellisen suuresta liikevaihdosta. Ala on kasvanut tasaisesti, ja sen trendikehitys on yhtä voimakkaan kasvava kuin ICT-alalla.

Päätoimialoista vain palvelut olivat kasvussa, ja senkin kasvu oli vain 0,1 %. Muut alat olivat laskussa. Teollisuuden liikevaihto laski 3,1 % ja sekä kaupan että rakentamisen liikevaihto 1,1 %. Rakentamisen tilanne oli vielä viime vuoden kolmannella neljänneksellä yllättävänkin hyvä. Onkin oletettavaa, että alan suhdannetilanne tulee näistä luvuista vielä heikkenemään.

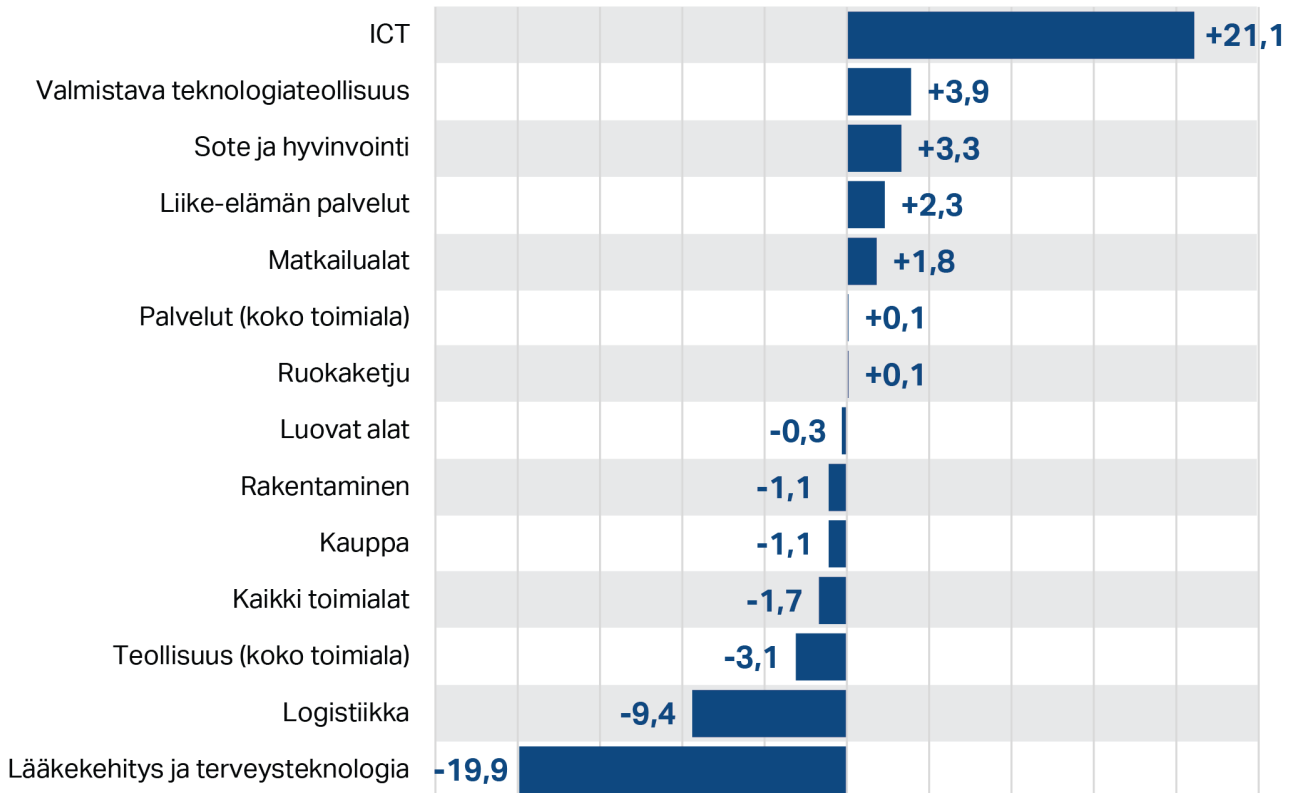
Muista seurannassa mukana olevista aloista kasvussa olivat valmistava teknologiateollisuus (+3,9 %), yksityiset sote-palvelut (+3,3 %), liike-elämän palvelut (+2,3 %) ja matkailuklusteri (+1,8 %). Sote-palvelujen liikevaihdon trendikehitys oli kuitenkin hieman alavireinen vuosikasvusta huolimatta. Alkutuotannosta ja elintarviketeollisuudesta muodostuva ruokaketju-ala oli käytännössä nollakasvussa (+0,1 %). Laskussa olivat puolestaan jo mainittujen alojen lisäksi luovat alat (-0,3 %).

Varsinais-Suomen liitossa seurataan yritysten suhdannekehitystä kahdesti vuodessa. Seuranta perustuu työ- ja elinkeinoministeriön kautta saataviin päätoimialojen suhdannetietoihin sekä Varsinais-Suomen liiton hankkimiin täydentäviin toimialoihin. Vuoden 2024 alusta lukien seurantaa on täydennetty viidellä uudella alalla, jotka tukevat Varsinais-Suomen Ennakointiakatemian alakohtaisten ennakointiryhmien toimintaa. Suhdannekuvaajat löytyvät ajantasaisina myös Lounaistiedon tilastopalvelusta.

Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, puh. 050 410 2294

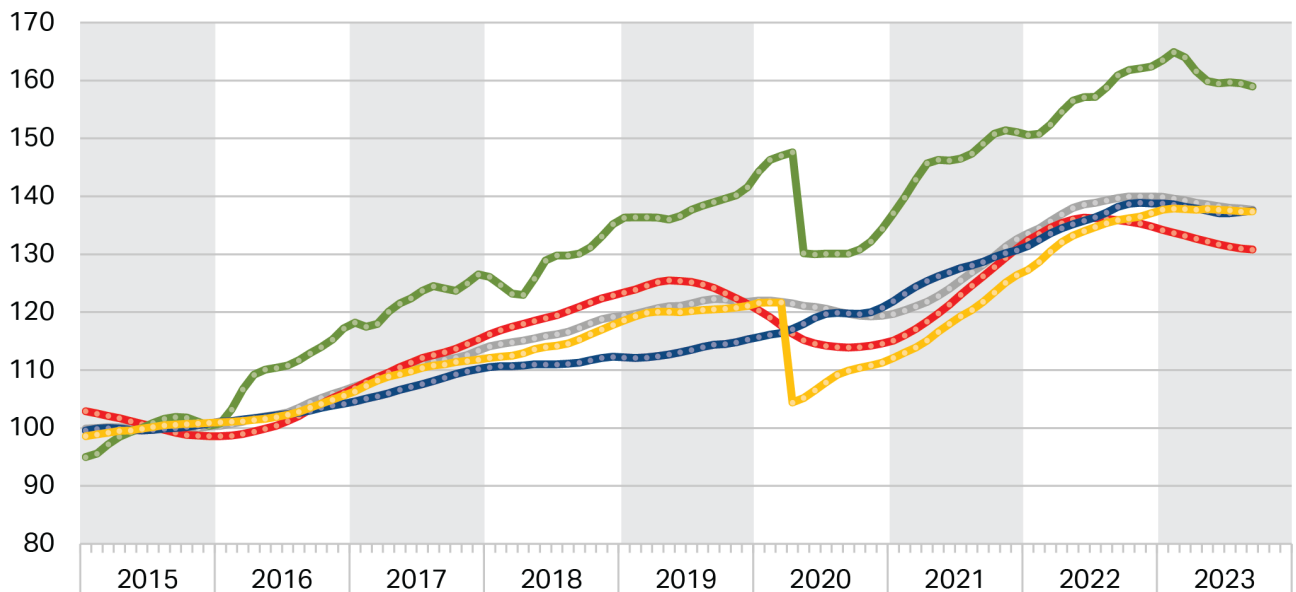
Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon vuosimuutos (Q3/2023, %)

-25,0 -20,0 -15,0 -10,0 -5,0 0,0 +5,0 +10,0 +15,0 +20,0 +25,0

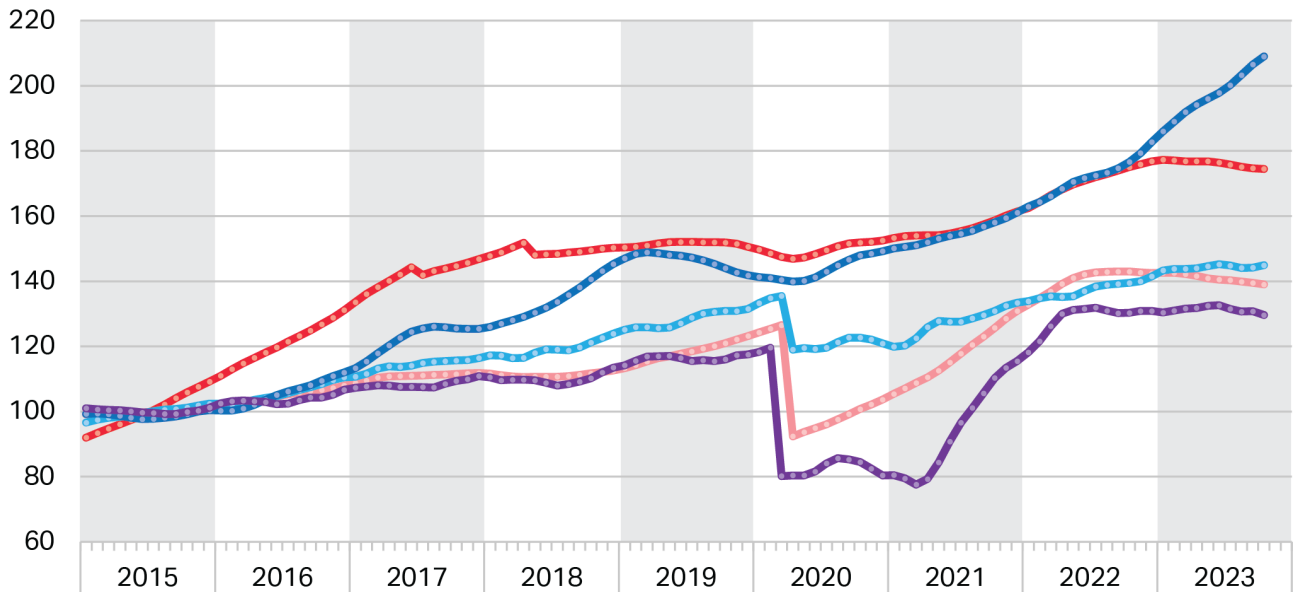
Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys (trendisarja, 2015=100)

— Teollisuus — Rakentaminen — Kauppa — Palvelut — Kaikki toimialat

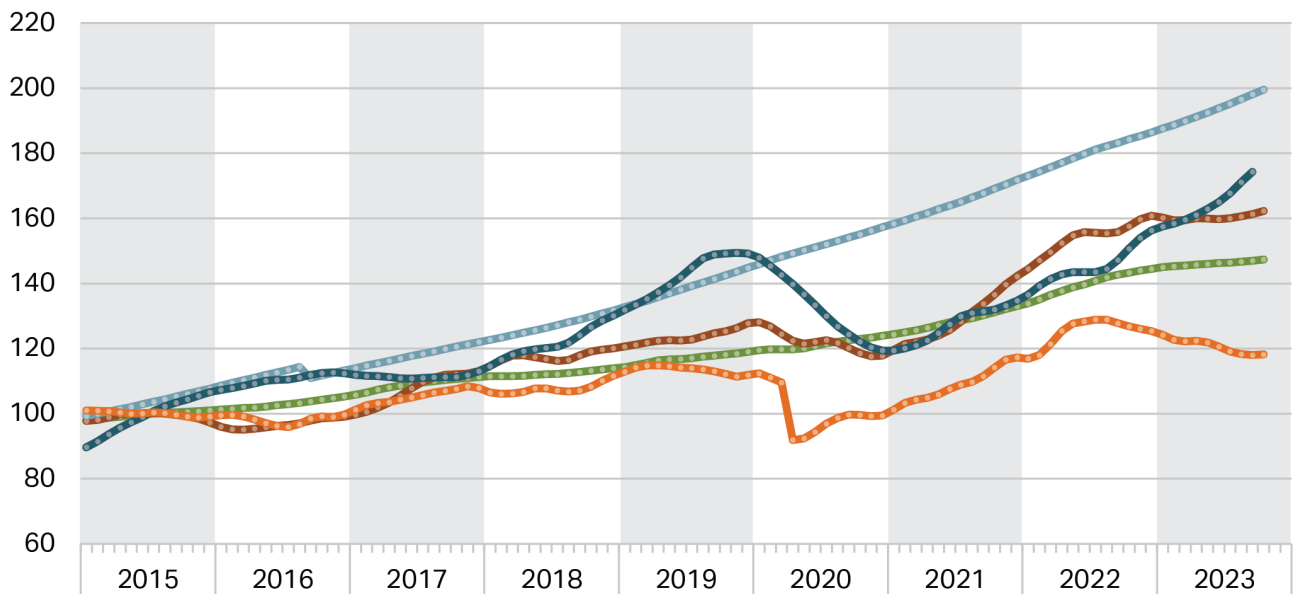
Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys (trendisarja, 2015=100)

— Sote ja hyvinvointi — Luovat alat — Matkailu — Liike-elämän palvelut — ICT

Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys (trendisarja, 2015=100)

— Meriteollisuus (Turun seutu) — Lääkekehitys ja terveysteknologia — Ruokaketju — Logistiikka
— Valmistava teknologiateollisuus

Saaristomeren ravinnekierron pilottialueella kokeiltava uusia toimenpiteitä

Hallitusohjelmassa linjattu Saaristomeren tilan parantaminen ja Saaristomeri-ohjelman jatkaminen on käynnistymässä ministeriöiden välisellä yhteistyöllä. Tavoitteena on edellisen hallituksen tapaan poistaa Saaristomeren valuma-alue Itämeren suojelukomission Hot Spot -listalta vuoteen 2027 mennessä ja tehdä valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue. Koska tavoite edellyttää monia erilaisia toimenpiteitä, kuuluu Saaristomeren parantaminen aiempaa useammalle ministeriölle.

Varsinais-Suomen toimijat ovat tehneet useita lainsäädäntöä, rahoitusta ja pilotteja koskevia ehdotuksia ministeriöille. Maakunnasta ehdotetaan, että maataloudessa siirrytään suljettuun ravinnekiertoon. Ravinteiden kiertoa tukemalla vähennetään alkutuotannossa käytettävien tuontiraaka-aineiden osuutta ja vahvistetaan maatalouden omavaraisuutta. Varsinais-Suomessa on merkittäviä kotieläintalouden keskittymiä, joissa syntyy lannan ylijäämää suhteessa levityspeltopinta-alaan. Ravinteiden kiertoa edistämään tarvitaan alkuvaiheessa teknologianeutraali ravinnekiertotuki.

Vesiensuojelutoimien tehokkaan kohdentamisen mahdollistamiseksi maaperän viljavuusanalyysien tuloksia eli fosforilukua tulee voida hyödyntää toimenpiteiden kohdentamisessa. Digitaalinen ravinnetietovaranto mahdollistaisi innovaatiot ja toimenpiteiden kustannustehokkaan kohdentamisen eniten kuormitusta aiheuttaville 10–20 % peltolohkoja. Saaristomeren valuma-alueella tulisi pilotoida avointa maaperädataa ja luoda edellytykset Suomen edelläkävijyydelle.

Saaristomeri-ohjelman kanssa ristiriitaista hallitusohjelmakirjausta fosforiasetuksen lantapoikkeuksen jatkamisesta ei tule toteuttaa. Fosforiasetukselle asetettu karjalantapoikeus tulee poistaa asetuksen mukaisesti kahden vuoden siirtymäkauden jälkeen. Fosforiasetus luo maanviljelijälle kannusteen kehittää lannankierrtoa, minkä vuoksi lantapoikkeuksesta ei tule tehdä pysyvää.

Maakunnasta on ehdotettu myös mm. maanparannusaineiden yhtäaikaista pilotointia valuma-alueella eli kipsin, rakenekalkin ja puukuidun käyttöä erilaisissa maaperissä. Lisäksi Saaristomeren ravinnekierron pilottialueella voitaisiin kokeilla vaikuttavuusperusteista rahoitusmallia ja edistää laajasti maan kasvukuntoa parantavaa uudistavaa viljelyä. Jatkokossa Saaristomeri-ohjelman rahoituksessa tulisi hyödyntää vesiensuojelu- ja ravinnekiertorahoituksen lisäksi tutkimuskehittämisen- ja innovaatorahoitusta. Tarkoituksen mukaista olisi ottaa ravinnekierron kokeilut osaksi seuraavan maatalouspolitiikan tukikauden eli vuonna 2027 alkavan CAP-kauden ohjelmaa.

Saaristomeri-ohjelman toimeenpanon kannalta keskeiset ministeriöt ovat erityisesti ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö. Saaristomeri-ohjelmaa käsitellään Puhtaan energian, ympäristön ja huoltovarmuuden ministeriyöryhmässä.

Lisätiedot: vt. edunvalvontajohtaja Malla Rannikko-Laine, p. 040 721 3429

Lounais-Suomessa kiertotaloutta edistettiin seitsemän vuotta merkittävän hankerahoituksen turvin

Vuoden vaihteessa päättyi 7 vuotta kestänyt Euroopan unionin Life IP -rahoitusohjelman Circwaste-hanke, jossa on valtakunnallisesti edistetty materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä ja materiaalien kierrätystä. Hanke oli Suomen ympäristökeskuksen vetämä 20 kumppanin kokonaisuus, joka koostui pilot-tihankkeista, edelläkävijäkunnista sekä neljästä ydinalueesta. Tehtävänä on ollut synnyttää uusia hankkeita, vahvistaa yhteistyötä, nostaa esiin hyviä esimerkkejä, lisätä tietoisuutta kiertotaloudesta ja kannustaa alueen

toimijoita kehittämään uusia toimintatapoja, jotka tukevat siirtymistä lineaaritaloudesta kiertotalouteen. Lounais-Suomen alueella kokonaisuutta koordinoi Varsinais-Suomen liitto.

Hankkeen alkaessa kiertotalouden perusajatus oli monelle tuttu, mutta sen kytkös eri teemoihin ja toimialoihin oli monelle hämärän peitossa. Hankkeen resursseja onkin käytetty uuden ajattelutavan jalkauttamiseen ja niiden mahdollisuuksien ja muospaineiden sanallistamiseen, joita kiertotalous esimerkiksi rakennussektorille luo. Eri tekijöitä on törmäytetty ja verkostomaista toimintatapaa vahvistettu. Uusi jäteneuvonnan- ja viestinnän yhteistyöfoorumi käynnistettiin hankkeen aikana. Nykyisin alueemme kiertotaloustyö tunnetaan verkostoistaan myös alueemme ulkopuolella. Yhteistyö on tiivistä kehittäjien, korkeakoulujen ja aktiivisimpien kuntien kanssa. Yritysverkostoissa kehitetään uusia liiketoimintamalleja ja arvoketjuja. Alueen toimijat ovat rohkeasti tarttuneet haastaviin materiaalivirtoihin, kuten tekstiilijätteeseen, suurivolyymisiin maamassoihin, keraamiseen purkujätteeseen tai silakanjalostuksen sivuvirtoihin. Alueemme tunnetaan myös siitä, että haluamme tarkastella kiertotalouden koko kokonaisuutta ja ajaa kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta.

Hankkeessa laadittiin alueelliset toimintalinjaukset valtakunnallisen jätehuoltosuunnitelman toteutukseen ja seurantaan yhteistyössä jätehuollon kunnallisten toimijoiden, valvontaa suorittavien viranomaisten ja yritysten kanssa. Kiertotalouden tietotarpeisiin on vastattu useilla alueellisilla selvityksillä liittyen niin jätehuollon nykytilaan ja kehitystarpeisiin, proteiinikasvien viljelyn ja jalostuksen alueelliseen potentiaaliin kuin myös kiertotalouden potentiaaliin rakennussektorilla. Tietoa on levitetty aktiivisella viestinnällä sekä säännöllisissä vuosiseminaareissa ja muissa tilaisuuksissa. Hanke päätettiin alueen osalta myös päättää vahvalla ja tilannetta summaavalla viestinnällä. Kolmiosaisessa artikkeli- ja videosarjassa syvennyttään kolmeen eri kiertotaloustyön osa-alueeseen: ruokaan, teollisiin symbiooseihin sekä rakentamiseen.

- [Ruokaa fiksusti ja vastuullisesti – Valonia](#)
- [Teollisuudessa panostetaan kiertotalouteen – Valonia](#)
- [Rakentamisen kiertotalous etenee – nyt valetaan vasta kivijalkaa](#)

Alueelliset hankkeen aikana laaditut selvitykset:

[Jätehuollon nykytila ja kehitystarpeet Lounais-Suomen alueella \(varsinais-suomi.fi\)](#)

[Mietintö biotaloudesta Varsinais-Suomessa](#)

[Kierrätyksestä kiertotalouteen – tiekartta valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen Lounais-Suomessa – Valonia](#)

[Proteiinikasvien viljelyn ja jalostuksen potentiaali Lounais-Suomessa – Valonia](#)

[Kiertotalouden potentiaali rakentamisessa Lounais-Suomessa – Valonia](#)

Hankkeesta voi lukea lisää [Suomen ympäristökeskuksen verkkosivuilla](#) sekä hankkeen omalla [www.materiaalitkiertoon.fi](#) -sivustolla.

Lisätietoja:

Anni Lahtela, kehittämisasiantuntija, Valonia anni.lahtela@valonia.fi, puh. 040 631 3856

Riikka Leskinen, toimialapäällikkö, Valonia riikka.leskinen@valonia.fi, puh. 044 907 5995

On aika ehdottaa järjestyksessään sadannen Aurora-mitalin saajaa!

Varsinais-Suomen liitto myöntää vuosittain Aurora-mitalin tunnustuksena maakunnan *kulttuurin* hyväksi taiteen, kulttuuri-työn tai tieteen alalla toimineelle henkilölle, yhteisölle, viranomaiselle, *yrittäjälle tai työryhmälle*. Mitali voidaan myöntää myös Varsinais-Suomesta lähtöisin olevalle, valtakunnalliseen kulttuuriyöhön merkittävällä tavalla osallistuneelle henkilölle. Mitaleita on jaettu vuodesta 1977 alkaen. Niitä jaettiin alkuvuosina useampia vuosittain, sittemmin määräksi on vaikiintunut yksi mitali vuodessa. Tänä vuonna jaetaan 100. Aurora-mitali!

Mitalin saajaa voi ehdottaa Varsinais-Suomen liiton jäsenkunta, kulttuuritoimikunta, muu maakunnassa kulttuuriyötä tekevä toimielin, seura tai kuka tahansa yksittäinen varsinaissuomalainen henkilö.

Kenelle 100. Aurora-mitali tulisi tänä vuonna myöntää?

Aurora-mitalin saajaa voi ehdottaa Varsinais-Suomen liiton verkkosivujen kautta erillisellä lomakkeella. Lomake on toiminnassa 1.-29.2.2024 välisenä aikana. Muistathan myös perustella ehdotuksesi. Annetut ehdotukset käsitellään Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnassa ja päätöksen mitalin myöntämisestä tekee Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus.

Lisätietoa palkinnosta ja aiemmat Aurora-mitalin saajat löytyvät [Varsinais-Suomen liiton verkkosivuilta](#).

Lisätietoja: erikoissuunnittelija, kulttuuriasiat Katri Koivisto, p. 0400 251 771, etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi